

25 jaar eenwording: Eerste vrije verkiezingen in de DDR

Serie 'Van de val van de Muur naar eenwording'

[Achtergrond](#) - 18 maart 2015

Op 18 maart 1990, vandaag 25 jaar geleden, vonden in de DDR de eerste en enige vrije verkiezingen plaats. In de maanden daarna moest het Oost-Duitse parlement zichzelf democratie leren na 40 jaar dictatuur.

De Muur in Berlijn was nog maar vier maanden open toen de eerste vrije verkiezingen in de DDR werden georganiseerd. De DDR-burgers hadden 40 jaar lang alleen op de eenheidslijst van de communistsche partij SED kunnen stemmen, die de façade van een democratie moest ophouden. In werkelijkheid werden de verkiezingen vervalst en altijd weer met rond 99 procent door de machthebbers gewonnen. Nu viel er plotseling echt wat te kiezen.

Tijdlijn Duitse eenwording

[Van de val van de Muur tot de eenwording](#)

Eigenlijk waren de verkiezingen gepland voor mei. Maar het ging, vooral economisch, zo snel zo slecht met de DDR dat het nog maar de vraag was of het land dan nog zou bestaan. Daarom werden ze vervroegd naar 18 maart. De Oost-Duitse partijen moesten zich in zeer korte tijd vanuit het niets organiseren. Zeker de oppositiebewegingen hadden vrijwel geen ervaring, geen vast partijprogramma en nauwelijks een organisatiestructuur.

West-Duitse campagnehulp

Naast de SED waren er andere partijen in de DDR, maar deze *Blockparteien* waren ondergeschikt aan de SED en hadden nauwelijks invloed. Ook voor hen was de verkiezingsstrijd nieuw. De SED deed, om van haar slechte naam af te komen, als PDS (Partei des Demokratischen Sozialismus) mee. Zij beschikte als enige wel over voldoende organisatie, mensen en middelen, maar had in een paar maanden tijd 1,5 miljoen leden verloren.

Volkskamer-debatten online

Bekijk hoe de Oost-Duitse parlementariërs zich zelf, in de woorden van politicoloog

Wilhelm Schröder, democratie leerden. Alle plenaire bijeenkomsten van de Volkskammer van 5 april (de eerste zitting na de verkiezingen) tot en met 2 oktober 1990 staan [online](#) op de website van de Bundsdag.

[Bekijk hier de hoogtepunten](#)

De West-Duitse partijen schoten de nieuwe en bestaande partijen (op de PDS na) te hulp in de verkiezingsstrijd. Hoewel ze er niet gekozen konden worden, voerden veel West-Duitse politici campagne in Oost-Duitse deelstaten, met voorop Helmut Kohl (CDU), Willy Brandt en Oskar Lafontaine (beiden SPD) en Hans-Dietrich Genscher (FDP). Niet tot ieders vreugde. Vooral leden van de nieuwe burgerrechtenbewegingen vonden dat de West-Duitsers hun verkiezingen kaapten.

Het belangrijkste verkiezingsthema was een mogelijke Duitse eenwording. Bondskanselier Kohl had al eind november een [10-puntenplan](#) voor de Duitse vereniging opgesteld en sprak zich er tijdens de Oost-Duitse verkiezingscampagne luid en duidelijk voor uit. De sociaal-democraten waren verdeeld. Toenmalig SPD-leider Oskar Lafontaine waarschuwde voor de hoge kosten.

Allianz für Deutschland

De Oost-Duitse kiezers lieten geen twijfel bestaan over hun voorkeur: de door de CDU gesteunde Allianz für Deutschland haalde met 48 procent van de stemmen een klinkende overwinning. De SPD kreeg slechts 22 procent van de stemmen. De meeste Oost-Duitsers hadden liever gezien dat de SPD zich bereid had getoond de rekening van de eenwording voor lief te nemen. De opkomst was Oost-Duits hoog: 93,4 procent van de DDR-burgers had zijn stem uitgebracht.

De opkomst was Oost-Duits hoog: 93,4 procent van de DDR-burgers had zijn stem uitgebracht

De nieuwe Volkskammer bestond uit 400 veelal jonge afgevaardigden. Slechts 3 procent was ook tijdens de DDR-dictatuur parlements lid geweest. Op 12 april werd Lothar de Maizière, de neef van de huidige minister van Binnenlandse Zaken, de eerste en enige vrij gekozen minister-president van de DDR. Zijn Allianz für Deutschland vormde een coalitie met de Oost-Duitse SPD en de liberalen. Een van zijn woordvoerders was de toen nog onbekende Angela Merkel.

Stasi-archieven

In de maanden na 18 maart nam de Volkskammer een aantal belangrijke besluiten. Zo werd de grondwet van de DDR veranderd en ging het land een economische en monetaire unie met de Bondsrepubliek aan. Er kwam een wet over de omgang met de archieven van de Oost-Duitse geheime dienst de Stasi, die de basis vormde voor het huidige beheer van de archieven door de BStU.

Op 23 augustus stemde de Volkskamer met tweederde meerderheid voor een toetreding van de DDR tot de BRD op 3 oktober 1990. Daarmee hief ze zichzelf op en was de Duitse eenheid formeel een feit.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/10720/25-jaar-eenwording-eerste-vrije-verkiezingen-in-de-dr>